

Till

Vänersborgs tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R14

INKOM: 2024-05-03
MÅLNR: M 5260-21
AKTBIL: 122

Endast per e-post till:
mmd.vanersborg@dom.se

Stockholm den 3 maj 2024

YTTRANDE

Mål nr M 5260-21

Ansökan om tillstånd till bortledning av ytvatten för dricksvattenförsörjning

Vattenfall Vattenkraft AB ("Vattenfall") har tagit del av domstolens underrättelse i aktbilaga 106 samt Borås Energi och Miljö AB:s ("sökanden" eller "BEM") yttrande i aktbilaga 84 och får med anledning härav anföra följande.

1. YRKANDEN

Vattenfall justerar sina yrkanden i målet på följande sätt.

Vattenfall yrkar att BEM:s ansökan ska avvisas.

Vattenfall yrkar alljämt ersättning av sökanden för rättegångskostnader.

2. GRUNDER

Bestämmelsen i 28 kap. 10 § miljöbalken ger inte sökanden rättsligt stöd att för att ta över regleringen vid Tolkabro eller att begränsa Vattenfalls tillståndsgivna reglering av sjön Tolken. Eftersom det saknas laglig grund för tvångsrätt beträffande regleringen vid Tolkabro och då ianspråktagande av regleringen utgör en förutsättning för aktuell ansökan ska ansökan avvisas.

3. UTVECKLING AV TALAN

3.1 Yrkandet om avvisning

Bifall till BEM:s yrkande om tvångsrätt skulle innebära en inskränkning i Vattenfalls tillstånd att för kraftproduktion reglera Tolken.¹ Inskränkningen innebär en minskning av den regleringsamplitud som följer av Vattenfalls tillstånd. En sådan inskränkning i en tillståndsgiven verksamhet kan inte meddelas med stöd av bestämmelsen om tvångsrätt i 28 kap. 10 § miljöbalken. Tvångsrätt kan endast ges för att utföra anläggningar eller åtgärder inom fastigheter som tillhör någon annan och ta i anspråk *mark eller annat utrymme* för detta. Bestämmelsen kan således varken användas för att med tvång ta över annans tillstånd eller för att göra inskränkningar i annans tillstånd.

Som domstolen påpekat i föreläggande till BEM (aktbilaga 23) innebär ett bifall till yrkandet om tvångsrätt att en sänkingsgräns skulle gälla för BEM och en annan, lägre sänkingsgräns, för Vattenfall. En sådan ordning framstår som mycket olämplig, inte minst ur ett tillsynsperspektiv. Det är inte heller möjligt att inom ramen för förevarande prövning ändra eller föreskriva nya villkor i Vattenfalls tillstånd till regleringen. Så kan endast ske vid en omprövning av Vattenfalls tillstånd, vilket BEM inte är behörig att ansöka om.

BEM har till stöd för sitt yrkande om tvångsrätt åberopat domar från vattendomstolen och Vattenöverdomstolen gällande vattenuttag ur Bolmen.

Avgörande för att sökanden skulle få ta vattnet i anspråk i avgörandena om Bolmen var att Kungl. Maj:t hade meddelat expropriationstillstånd. Tillståndet innebar att sökanden - utan hinder av enskild rätt - genom uttag ur Bolmen fick leda bort viss mängd vatten per år på de villkor som kunde komma att föreskrivas vid den efterföljande prövningen enligt vattenlagen.² Vattendomstolen beskrev den rättsliga innebörden av expropriationstillståndet som att regleringsrättshavarna, för att tillgodose vattenbortledningen, behövde avstå från en del av de regleringsmagasin och den frihet att föfoga över dessa magasin som enligt gällande tillstånd tillkom regleringsföretagen.³ Vid prövningen i vattendomstolen medgav också berörda regleringsföretag och kraftverksägare sökandens ansökan om tillstånd till vattenbortledning.⁴

BEM har inget expropriationstillstånd för att få ta regleringen vid Tolkabro i anspråk. Det finns heller inget medgivande från Vattenfall om att ta regleringen i anspråk. De åberopade domarna om Bolmen ger inte något rättsligt stöd för att det är möjligt att ta nämnda reglering i anspråk genom tvångsrätt. Något annat stöd för att tvångsvis ta regleringen i anspråk finns inte heller. Då ianspråktagandet av regleringen vid Tolkabro utgör en förutsättning för ansökan om tillstånd till ytvattenbortledning ska ansökan följaktligen avvisas.

Beträffande den underrättsdom som BEM hänvisat till⁵ ska det noteras att Mark- och miljööverdomstolen i beslut den 26 april 2024 i mål nr M 7988-22 har upphävt mark- och miljödomstolens dom och avvisat ansökan. Skälet var att sökanden i målet saknade

¹ Jfr sökandens komplettering 2023-02-16, aktbil. 22, s. 4.

² Se Växjö tingsrätts, vattendomstolen, deldom 1972-08-29 DVA 63/1972 i mål nr AD 3/1971, s. 7-9.

³ Se Växjö tingsrätts, vattendomstolen, deldom 1976-11-04 DVA 43/1976 i mål nr AD 3/1971, s. 55.

⁴ Se Växjö tingsrätts, vattendomstolen, deldom 1972-08-29 DVA 63/1972 i mål nr AD 3/1971, s. 15-17.

⁵ Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-25 i mål nr M 3563-21.

rådighet och inte heller kunde ges tvångsrätt för utrivning av den dammanläggning som ansökan avsåg. Mark- och miljööverdomstolens beslut stödjer Vattenfalls uppfattning att BEM:s yrkande om tvångsrätt i förevarande mål saknar laglig grund och att ansökan därmed ska avvisas.

3.2 Rättegångskostnader

Vattenfall yrkar ersättning av sökanden för rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

Vattenfall Vattenkraft AB, genom

Arvid Sundelin
Advokat

Anders Wallin
Biträdande jurist